

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ

الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد روانشناسی ((M.A))

گرایش روانشناسی تربیتی

موضوع

رابطه هویت ملی و دینی با سبک های پردازش هویت در دانش آموزان

دبیرستان های شهرستان قشم

استاد راهنما

دکتر بابک شمشیری

استاد مشاور

دکتر سیامک سامانی

نگارش

شهباز اسلامی

زمستان ۹۰

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی : شهباز اسلامی رشته : روانشناسی تربیتی

در تاریخ : ۹۰/۱۰/۲۸ از پایان نامه خود با عنوان

رابطه هویت ملی و دینی با سبک های پردازش هویت در دانش آموزان دبیرستان های شهرستان قشم

با درجه : و نمره : دفاع نموده است .

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داورى سمت و امضا

۱- دکتر بابک شمشیری	استاد راهنما
۲- دکتر سیامک سامانی	استاد مشاور
۳- دکتر حجت اله فانی	داور خارجی
۴- دکتر آذرمیدخت رضایی	داور داخلی
۵- دکتر لادن معین	استاد ناظر

مراتب فوق مورد تایید است مدیر/معاونت پژوهشی

مهر و امضا

رابطه هویت ملی و دینی با سبک های پردازش هویت در

دانش آموزان دبیرستان های شهرستان قشم

سپاسگزاری:

از همکاری بی دریغ استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر بابک شمشیری و استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر سیامک سامانی که باره‌نمایی‌ها و مشورت‌های خویش در تمام مراحل انجام پژوهش مدد کارم بوده‌اند، سپاسگزارم.

همچنین از مدیریت محترم آموزش و پرورش شهرستان قشم که در مرحله‌ی توزیع و اجرای پرسشنامه همکاری بسیار خوبی داشتند و بدون همکاری آنها درجه اعتبار پژوهش به کاستی می‌گرایید، سپاسگزارم.

تقدیم به :

همسر مهربان و فداکارم

پدرم, نور چشمان همیشه ترم

دل کوچک دخترم که همیشه برای پارک رفتن می‌تپید تا درس و مشق من

خانواده‌ی محترم همسر و خانواده بزرگوار خودم که در طول ایام تحصیل، پشتیبانم بوده‌اند .

روح بلند و ملکوتی معلم بزرگ ایلم (مرحوم استاد محمد بهمن بیگی)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
الف.....	صورتجلسه دفاع
ب	سپاسگزاری
ج	تقدیم به .....
د	فهرست مطالب
ز	فهرست جداول
ح	چکیده

فصل اول: طرح تحقیق

۲.....	مقدمه
۵.....	بیان مساله
۱۰.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۴.....	اهداف پژوهش
۱۵.....	سوال های پژوهش
۱۶.....	تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها

فصل دوم : ادبیات و پیشینه پژوهش

الف : مبانی نظری ۲۳

ب : پیشینه ی پژوهش ۵۸

پژوهش های داخل کشور ۵۸

پژوهش های خارج از کشور ۶۶

فصل سوم : روش شناسی پژوهش

روش تحقیق ۷۰

جامعه آماری ۷۰

نمونه مورد مطالعه ، حجم نمونه ، روش نمونه گیری

و ویژگی های دموگرافیک نمونه ۷۰

ابزار جمع آوری داده ها ، روایی و پایایی ۷۱

روش اجرای پژوهش ۷۳

روش تجزیه و تحلیل آماری داده ها ۷۴

فصل چهارم : یافته های پژوهش

الف: یافته های توصیفی ۷۶

ب: یافته های استنباطی ۷۷

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

خلاصه تحقیق ۸۱

بحث و نتیجه گیری ۸۱

محدودیت های پژوهش ۸۵

الف: در اختیار محقق ۸۵

ب: خارج از کنترل محقق ۸۵

پیشنهاد های پژوهش ۸۶

الف: پیشنهاد های کاربردی ۸۶

ب: پیشنهاد های پژوهشی ۸۷

منابع فارسی و لاتین ۸۹

پیوست ها

پیوست (۱) پرسشنامه سبک های پردازش هویت برزونسکی (6G - ISI)

پیوست (۲) پرسشنامه هویت ملی ودینی

چکیده انگلیسی

صفحه عنوان پایان نامه به انگلیسی

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول شماره ۱- وضعیت هویت از نظر مارسیا.....	۴۷
جدول شماره ۲- آماردانش آموزان گروه نمونه به تفکیک جنسیت ،	
دیبرستان و پایه ی تحصیلی	۷۰
جدول شماره ۳- ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه سبک های	
پردازش هویت(ISI - 6G)	۷۲
جدول شماره ۴ - ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه های به کاررفته در پژوهش.....	۷۳
جدول شماره ۵- میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش	۷۶
جدول شماره ۶- ماتریس همبستگی پرسشنامه های هویت ملی ،	
دینی و سبک های پردازش هویت	۷۶
جدول شماره ۷-رابطه بین هویت ملی با سبک اطلاعاتی	۷۷
جدول شماره ۸-رابطه بین هویت ملی با سبک هنجاری.....	۷۷
جدول شماره ۹-رابطه بین هویت دینی با سبک سردرگم/اجتنابی.....	۷۸
جدول شماره ۱۰-رابطه بین هویت دینی با سبک اطلاعاتی.....	۷۸
جدول شماره ۱۱-رابطه بین هویت دینی با سبک هنجاری.....	۷۹
جدول شماره ۱۲-رابطه بین هویت دینی با سبک سردرگم/اجتنابی.....	۷۹

چکیده

پژوهش حاضر باهدف بررسی روابط بین هویت ملی و دینی با سبک های پردازش هویت در دانش آموزان دبیرستان های شهرستان قشم با روش همبستگی دریک نمونه ۴۰۲ نفری با روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای استفاده از دو پرسشنامه سبک های پردازش هویت برزونسکی (ISI_6G) و هویت ملی ، دینی انجام شده و پس از تجزیه و تحلیل داده ها به نتایج زیر منتهی شده است: بین هویت ملی با سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری رابطه ی مثبت و معناداری وجود دارد ، همچنین بین هویت دینی با سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد . بین هویت ملی و هویت دینی با سبک هویت سردرگم / اجتنابی رابطه ی مثبت و معناداری وجود دارد اما این رابطه نسبت به سایر سبک ها ضعیف تر است.

کلید واژه ها :

هویت ، هویت ملی ، هویت دینی ، سبک های پردازش هویت ، سبک اطلاعاتی ، سبک هنجاری ، سبک سردرگم / اجتنابی

فصل اول

طرح تحقیق

مقدمه

خصایص و ویژگی‌هایی که مابه خود نسبت می‌دهیم هویت^۱ ما را تشکیل می‌دهند، وسیله‌ای است که ((خود^۲)) از طریق آن با جامعه ارتباط برقرار می‌کند به طوری که نشان دهد فرد دربستر فرهنگی، چه کسی است؟ هویت پاسخی است به پرسش: ((من کیستم؟)) و آن بخش از ((خود)) که به این پرسش پاسخ می‌دهد هویت ما است. (سید محمدی، ۱۳۸۸). شکل‌گیری هویت با سابقه‌ای طولانی مورد توجه بسیاری از نظریه پردازان در دیدگاه روانکاوی و انسانگرایی بوده، ولی مفهوم شکل‌گیری هویت با توجه به مراحل رشد^۳، برای نخستین بار توسط اریکسون^۴ (۱۹۵۹) مطرح شد و الگوی اریکسون و نظریه‌ی او از تحول آدمی زیربنای مطالعات بعدی درباره‌ی هویت شد. سپس چارچوب مفهومی مطرح شده توسط اریکسون به وسیله‌ی مارسیا^۵ (۱۹۶۸) بعنوان اولین پژوهشگری که به صورت خالص به مطالعه‌ی موضوع هویت پرداخت بیش از دو دهه مورد پی‌گیری قرار گرفت. اما در دو دهه‌ی اخیر مطالعات هویت از دیدگاه روانشناسی با اقدامات و پژوهش‌های برزونسکی^۶ (۲۰۰۳) دنبال شد که الگوی او به جای بررسی مراحل و یا حالت‌های هویت، فرایند شکل‌گیری هویت (سبک‌های پردازش هویت^۷) را دنبال کرده است. بدین سبب در سال‌های اخیر پژوهش‌ها در حوزه هویت با تمرکز بر دیدگاه اریکسون، مارسیا و برزونسکی پیگیری شده است. عقیده‌ی اریکسون (۱۹۶۳) بر این است که بیشترین مشکلات رشدی در میان مراحل ۸ گانه رشد روانی - اجتماعی، طی دوره‌ی

---

^۱-identity

^۲-ego

^۳-stage of development

^۴-Erikson

^۵-Marcia

^۶-Berzonsky

^۷- identity Processing styles

نوجوانی یعنی مرحله ی پنجم رشد ((هویت در برابر سردرگمی هویت^۱)) با عنوان ((بحران هویت))^۲ روی می دهد و طی این مرحله نوجوان یا ((خود)) قدرتمندی کسب می کند یا درمورد هویت و نقش خود در زندگی به سردرگمی دچار می شود و تجارب در این مرحله از رشد می تواند به طور مستقیم بر مراحل بعدی زندگی اثر بگذارد، چراکه طی این مرحله جستجوی حرفه ، ارزش ها و باورها آغاز می شود و سوال ها ی ((من کیستم))؟ ((به کجا می روم))؟ و ((چه خواهیم شد))؟ این تجربه رامشخص می سازند. همچنین به عقیده اریکسون (۱۹۶۸) از میان مباحث ۹ گانه مهم در کشف و اکتساب هویت ، یکی احساس تعلق به کشور و فرهنگ (هویت ملی و فرهنگی^۳) و دیگری اعتقادات معنوی (هویت مذهبی یادینی^۴) است (سامانی و فولاد چنگ ، ۱۳۸۵) . اهمیت موضوع هویت در دوران نوجوانی ضرورت توجه پژوهشگران به این موضوع را ایجاب کرده و هرکس بنابه علاقه ی خویش به بحث در مورد بخشی از مباحث مرتبط با هویت پرداخته است و این امر کاملاً در پیوستگی و استمرار تحقیقات روانشناسان و پژوهشگران مشهود است . روانشناسانی مانند اریکسون ، ماریسا و برزونسکی به بررسی فرایندهای کلی مرتبط با هویت از جمله بحران هویت، وضعیت هویت ، سبک های پردازش هویت پرداخته اند و طی نظریه ها ی مخلف راه پرپیچ و خم دسترسی به مفاهیم پیچیده و مبهم مرتبط با هویت را هموار کرده و زمینه را برای تحقیقات گسترده تر فراهم نموده اند اینک برعهده ای دیگران است که با ژرف اندیشی و دقت نظر بیشتر به بررسی ارتباط این فرآیندها و متغیرهای مرتبط و نزدیک به مفهوم هویت بپردازند. با توجه به درصد بالای جمعیت جوان و نوجوان کشور و نقش سازنده آنان در سرنوشت و آینده ، مساله هویت ملی و دینی نوجوانان اهمیتی دوچندان دارد . از سوابق پژوهشی نشان از آن دارند که محققان پیشتر از این در بررسی

---

^۱-identity versus identity confusion

^۲- identity crisis

^۳-cultural/ethnic identity

^۴-religious identity

های خویش بررسی ارتباط بین سبک های پردازش هویت و هویت ملی و دینی را از نظر دورگذاشته اند که این مهم در طی این پژوهش بررسی خواهد شد و محقق بر آن است با دیدگاهی روانشناسانه و جامعه شناختی به بررسی این موضوع بپردازد که نوجوانان با سبک های متفاوت پردازش هویت ، چگونه به کشف و اکتساب هویت ملی و دینی می پردازند ؟ آیا بین سبک های متفاوت پردازش هویت نوجوانان و چگونگی کسب هویت ملی و دینی ارتباط^۱ معنی داری وجود دارد؟ آیا نوجوانان دارای سبک هویت سردرگم / اجتنابی که براساس طبقه بندی ماریسا دارای سطح تعهد^۲ پایین بوده و احساس بحران نموده و جستجوی زیادی در کسب هویت ندارند نسبت به نوجوانان دارای سبک هویت اطلاعاتی که افرادی فعال ، جستجوگر و ارزیاب بوده و به طور دائم در پی کسب اطلاعات مناسب جهت شکل دهی هویت خود می باشند (سامانی و فولاد چنگ ، ۱۳۸۵) ، دارای هویت ملی و دینی ضعیف تری هستند؟ آیا نوجوانان با سبک پردازش هویت هنجاری که بیشتر به موضوع تایید اجتماعی و جامعه پسندی رفتارها توجه می کنند و افراد پایبند و متعهد و قابل تاییدی هستند اما دارای تحمل بسیار اندکی در خصوص برخورد با ابهامات و سوالات می باشند و نیاز زیادی به ساختارهای ذهنی و ارزش آماده از خود نشان نمی دهند (سامانی و فولاد چنگ ، ۱۳۸۵) نسبت به نوجوانان با سبک هویت اطلاعاتی یا سردرگم / اجتنابی چگونه در اکتساب هویت ملی و دینی برخورد می کنند؟ و بالاخره اینکه به طور کلی بین هویت ملی و دینی دانش آموزان دبیرستان های شهرستان قشم با سه سبک متفاوت هویت ، چه تفاوت ها و چه ارتباطی وجود دارد؟ پس مسئله مورد پژوهش این است که چه رابطه ای بین هویت ملی و دینی و سبک های پردازش هویت دانش آموزان شهرستان قشم وجود دارد؟ و برای پاسخگویی به این مسئله اکنون باید دید سوابق نظری و تجربی پژوهش چه برداشتی از موضوع مورد بحث داشته اند تا بیشتر و بهتر بتوان در مورد آن به

---

^۱-association

^۲-commitment

پیش رفت. امید است که چگونگی این ارتباطات و نتایج حاصل از آنها ، خود سبب دیگری برای فراهم شدن زمینه تحقیقات بیشتر باشد.

بیان مساله

انسان درگستره ی عمر خود شاهد بروز دوران ها و مراحل مختلف جسمانی ، روانی ، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است که هر یک به نوبه ی خود به نحوی در زندگی و مسیر رشد و تعالی اوبه سوی آینده موثر بوده و هست و بی شک برای هر انسانی دوره گذر از مرحله کودکی و شروع نوجوانی از هر نظر بخصوص از نظر روانی از مهمترین و موثرترین مراحل زندگی است ، چرا که فراز و نشیب های فراوان آن در ذهن^۱ هرنوجوانی حک شده و زندگی و آینده ی او را رقم زده و به پیش می برد. هرنوجوانی در این مرحله از زندگی دچار بحرانی می شود که به تعبیر اریکسون به ((بحران هویت)) معروف است و یا به تعبیر دقیق تر از آن به ((هویت مندی در برابر آشفستگی هویت)) یاد می شود. تجارب در این مرحله از رشد می تواند به طور مستقیم به مراحل بعدی زندگی اثر بگذارد . نوجوان طی این مرحله از زندگی به جستجوی حرفه ، ارزش ها و باورها پرداخته و درصدد پاسخگویی به سوال های ((من کیستم))؟ ((به کجایم روم))؟ و ((چه خواهم شد))؟ بر می آید و این تحولات روانی و شخصیتی یکی از مهمترین و پیچیده ترین موضوعات در این مرحله است زیرا نوجوان با توجه به اینکه در جهت کشف و انتخاب های متعدد است بیشتر در معرض رویارویی با تحولات پیچیده ی علوم ، فنون و حتی فرهنگ^۲ها قرار می گیرد (علوی ، ۱۳۸۷). در این دوره ضعف در تصمیم گیری در زمینه هایی مانند مدرسه، روابط با جنس مخالف و مصرف مواد، نتایج منفی تری از دوران کودکی را در برداشته و همچنین نوجوان برای تصمیم گیری ها و نتایج کارهای خود نسبت به دوره ی کودکی بیشتر

---

^۱-mind

^۲-culture

احساس مسئولیت می کند (علوی ، ۱۳۸). بدین سبب بحران هویت از مقولات مهم در عصر جدید و مورد تاکید در دهه های اخیر در سراسر جهان بوده و هست و در سطح جهان و کشورها ی گوناگون با رویکردهای متفاوت مورد بحث و کاوش فراوان قرار گرفته است. نوجوانی زمان مناسبی برای شکل دهی هویت - احساس و مفهومی از خود - است که هم تاریخچه ی گذشته ی فرد وهم ظرفیت های مورد نیاز برای سلامت روانشناختی در بزرگسالی را در هم می آمیزد (شهرآرای ، ۱۳۸۴). تغییرات اساسی که در خلال سالهای نوجوانی رخ می دهد ورود نوجوان به یک رشته ارتباطات وسیع تر با همسالان^۱ و شروع تصمیم گیری های بلند مدت در ارتباط با آینده ، همگی نوجوان را با چالش^۲ ((من کیستم))؟ روبرو می سازد . بدین معنی نوجوان تلاش می کند تا هیجانانگیز، افکار و رفتار خود را با ثبات^۳ کند به طوری که از یک موقعیت به موقعیت دیگر تغییر چندانی در آن ظاهر نشود . نوجوان در این حال می کوشد تا مرزهای هویت خود را جستجو کند و احساس یکپارچه ای از خودش و بسیاری از نقش هایی که در ارتباط با جوانی و بزرگسالی است ارائه دهد (روزبهرانی ، ۱۳۸۳). و این فرایندی است که اریکسون ، ماریسا و برزونسکی هر یک به نوبه ی خود به جنبه هایی از آن توجه نموده و در صدد کشف بخشی از پیچیدگی ها و راز و رمز درونی مفهوم هویت برآمده اند و در این میان دریافت اطلاعات مناسب و پردازش صحیح آن برای ((حل مسائل مربوط به خویشتن)) بخش مهمی از فرایند شکل گیری هویت در نوجوانان است که برزونسکی (۱۹۹۴) از عنوان ((سبک های پردازش هویت)) برای این چگونگی ها استفاده کرده و بر این باور است که این سبک ها بازتابی از جهت گیری های پردازش اطلاعات ، نوجوان هنگام ساختن هویت خود و معتقد شدن به ارزش ها و باور آنهاست (علوی ، ۱۳۸۷) برزونسکی (۱۹۹۰) در میان چگونگی پردازش هویت و سبک های مرتبط با آن به سه سبک

---

^۱-peers

^۲-challenge

^۳-constancy

اشاره می کند: اطلاعاتی ، هنجاری و سردرگم / اجتنابی . افرادی که از سبک اطلاعاتی در پردازش هویت خود برخوردارند افرادی فعال ، جستجو گر و ارزیاب هستند و به طور دائم در پی کسب اطلاعات مناسب جهت شکل دهی هویت خود می باشند. مساله محور بودن ، نیازمندی به کسب شناخت ، پیچیدگی و توانایی شناختی بالا ، احتیاط در تصمیم گیری ، وظیفه شناسی و جدیت ، مقبول بودن ، تفکر باز ، خوداندیش بودن و بازبینی مجدد اعتقادات ، اگر در خصوص سازه های ذهنی خود و بسیار راغب به آزمون و امتحان ابعاد مختلف اعتقادات خود از دیگر خصوصیات این افراد است (سامانی ، فولاد چنگ ۱۳۸۵). خصوصیات افراد دارای سبک هنجاری عبارتند از : توجه به تایید اجتماعی و جامعه پسندی رفتاری پایبند و متعهد و قابل تایید ، دارای تحملی بسیار اندک در برخورد با ابهامات^۱ و سوالات ، نشان دادن نیاز زیاد به ساختارهای ذهنی و ارزشی آماده ، عدم تمایل به دریافت اطلاعات مغایر با چارچوب ارزشی و ذهنی خود (سامانی و فولادچنگ، ۱۳۸۵). افراد دارای سبک هویت سردرگم / اجتنابی با این خصوصیات مشخص می شوند: پرهیز از موقعیت های مستلزم تصمیم گیری ، عدم تمایل به روبروشدن با مسائل شخصی ، استفاده از سبک های کناره گیری اجتنابی^۲ ، خود معلول سازی^۳ ، دگر رهبری و راهبردهای غیر معقول در تصمیم گیری در زمان برخورد با مشکلات (سامانی و فولاد چنگ ، ۱۳۸۵). با شرح کوتاهی که از سبک های پردازش هویت عنوان شد باید گفت که استفاده از سبک های متفاوت پردازش هویت برای کسب هویت در نوجوانی نیازمند گذر از افست و خیزهای فراوان است و شرایط کنونی ارتباطات جهانی ، توسعه و رشد تکنولوژی های مختلف ، رویارویی مداوم فرهنگی و پدیده ی دهکده ی جهانی همه و همه دست به دست هم داده و شرایط را برای نوجوانان امروز مشکل و پیچیده می سازند و اکنون با توجه به درصد بالای

---

^۱-ambiguities

^۲-avoidant coping

^۳-self-handicapping

جمعیت نوجوان و جوان کشور نقش سازنده ی آنان در سرنوشت آینده ی کشور پرداختن به مسائل مربوط و مرتبط با هویت به خصوص دو جنبه ی مهم هویت یعنی هویت ملی و دینی از سوی متفکران، روانشناسان، جامعه شناسان، و نظریه پردازان علوم انسانی و اجتماعی مورد توجه بسیار قرار گرفته است و مساله هویت بخصوص در ابعاد ملی و دینی به موضوعی کانونی در بررسی های علوم اجتماعی تبدیل شده است و امروزه این مفهوم به قدری اهمیت پیدا کرده است که برخی اندیشمندان، هویت ملی را زیربنای تمامی انواع دیگر هویت می دانند. بدین معنا که انواع هویت های دیگر در چهارچوب هویت ملی شکل گرفته و معنا پیدا می کند (شمشیری، ۱۳۸۷). اما امروزه افزایش ارتباطات جهانی و جهانی شدن، موجب ایجاد تغییرات فرهنگی بسیاری در جوامع مختلف شده است. رواج ارزش های گوناگون، قرار گرفتن در معرض اندیشه ها و گرایش ها ی مختلف، از جمله عوامل تهدید کننده ی تعلق خاطر به هویت ملی و دینی به خصوص در میان نوجوانان و جوانان است. با توجه به شکل گیری شخصیت در این سنین - آنگونه که اریکسون نیز اشاره می کند - نوجوانان در دوره ای به سر می برند که پایه و اساس تعهد تعمیم یافته و احساس تعلق عاطفی به جامعه ی خود را کسب می کنند. حال اگر در این سنین، در روند درونی کردن ارزش ها و هنجارها ی ملی و دینی خللی ایجاد شود و جوانان نتوانند پایه و اساس محکمی برای رفتار و اندیشه های ملی و دینی خود پیدا کنند، دچار نوعی حیرانی و سرگشتگی در مواجهه با مسائل و پدیده های ملی و مذهبی خواهند شد. در دنیای امروز با توجه به فراوانی منابع ارائه کننده ی ارزش ها و هنجارها از یک سو و ارائه ی تصاویر گوناگون از فرهنگ و سنت^۱ های گذشته از سوی دیگر و مواجهه با اندیشه ها و تفکرات خارج از جامعه خودی جوانان با چهارراه های تصمیم گیری بسیاری مواجهند و ممکن است به طرف خرده فرهنگ ها و ارزش های نامتناسب با ارزش ها و هنجارهای دینی و ملی جامعه ی

---

^۱-tradition

خود حرکت کنند. با این حال باید گفت مسئله ی هویت ملی و ابعاد مختلف آن ، به ویژه هویت دینی امروزه یکی از اساسی ترین مسائل پیش روی نوجوانان و جوانان است که باید مسائل مربوط به آن پاسخ داده شود و ما در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال اساسی هستیم که : چگونه می توان به ارتباط هویت ملی و دینی نوجوانان با سبک های پردازش هویت آنان پی برد؟ در این میان فهمیدن این رابطه و ارتباط بین سبک های پردازش هویت نوجوانان با هویت ملی و دینی آنان به ما کمک می کند تا در تصمیم گیری ها بهتر از گذشته عمل کنیم به خصوص در زمانی که کاروان جهانی شدن به سرعت در حال تبدیل کردن ملت ها به دهکده جهانی است از ابزار قدرتمند هویت ملی برای بقای ملتمان کمک بگیریم زیرا آنچه به هویت ملی می تواند معنی و نقش دیگری ببخشد، همین فرهنگ ، ارزش ها و آداب و رسوم است که ملت^۱ ها را از سایر ملل جدا می سازد و بدیهی است که در چنین وضعیتی ارزش ها و باورها و رویکردهای مذهبی و دینی به عنوان عاملی حیاتی می تواند در کسب هویت نوجوانان و پایبندی آنان به هویت ملی و دینی تاثیر گذار باشد. بنابراین تعامل و ارتباط هویت یابی ملی و دینی در کشور ما موضوعی است که بیشتر از کشورهای دیگر مورد تامل است. بدین سبب که زمینه های هویت یابی ملی که همان فرهنگ ، ارزش ها و آداب و سنن است ریشه در دین و باورهای دینی مردم ما دارد و بخش عظیمی از هویت ملی ما را می سازد که طی قرن ها ، نسل^۲ به نسل به ما منتقل شده است. اینک با توجه به نقش حیاتی هویت و هویت یابی برای هر فرد و هویت ملی و دینی برای هر جامعه ای با نظریه اهمیت جمعیت نوجوانان و جوان کشور در رشد و سازندگی و پیشرفت آینده ی کشور و اهمیت و جایگاه هویت ملی و دینی در همین راستا بعنوان شاخصه ی اساسی رشد و بالندگی نوجوانان و جوانان کشور ، در این پژوهش سعی بر آن است با تکیه و تاکید بر این عوامل و شاخصه های موثره بررسی روابط میان هویت ملی و دینی با سبک

---

^۱-nation

^۲-generation